

Ti mi možeš uzvratiti: ja ne želim pretpostaviti da je priroda ništa itd.; ja te pitam za njezin akt nastajanja, kao što anatom pitam za stvaranje kostiju.

Medjutim, zato što za čovjeka socijalista cjelokupna takozvana svetska historija nije ništa drugo već proizvodjenje čovjeka pomoću ljudskoga rada, ništa drugo nego nastajanje prirode za čovjeka, on ima očigledan, neboriv dokaz o svom rođenju pomoću samoga sebe, o svom procesu nastajanja. Time što su bitnost čovjeka i prirode, time što su čovjek za čovjeka kao postojanje prirode, a priroda za čovjeka kao postojanje čovjeka postali praktični, osjetilni, očigledni, postalo je praktički nemoguće pitanje o tuđem biću, o biću nad prirodom i čovjekom - pitanje, koje uključuje priznanje nebitnosti prirode i čovjeka. Ateizam kao poricanje te nebitnosti nema više nikakvog smisla, jer je ateizam negacija boga i postavlja tom negacijom postojanje čovjeka; ali socijalizmu kao socijalizmu nije više potrebno takvo posredovanje; on počinje od teorijski i praktički osjetilne čovjekove i prirodne svijesti kao suštine. On je pozitivna čovjekova samosvijest koja nije više posredovana ukidanjem religije, kao što je zbiljski život pozitivna čovjekova zbiljnost koja nije više posredovana ukidanjem privatnog vlasništva, komunizmom. Komunizam je pozicija kao negacija negacije, stoga zbiljski, za sljedeći historijski razvitak nužan moment čovjekove emencipacije i povratka samome sebi. Komunizam je nužan oblik i energičan princip neposredne budućnosti, ali komunizam kao takav nije cilj ljudskog razvitka - oblik ljudskog društva.

Potreba, proizvodnja i podjela rada

7. Vidjeli smo kakvo značenje pod pretpostavkom socijalizma ima bogatstvo ljudskih potreba, pa stoga i novi način proizvodnje, a isto tako i novi predmet proizvodnje: to je novo ispijavanje čovjekove suštinske snage i novo obogaćivanje čovjekova bića. U okviru privatnog vlasništva značenje je obrnuto. Svaki čovek spekulira s tim da drugome stvori novu potrebu da bi ga prisilio na novu žrtvu, da bi ga stavio u novu zavisnost, te da bi ga zaveo na novi način uživanja, a time na ekonomsku propast. Svako pokušava da nad drugim stvori tuđu suštinsku snagu da bi u tome zadovoljio svoju vlastitu, sebičnu potrebu. Stoga s masom predmeta raste carstvo tuđih bića kojima je čovjek podjarmljen, a svaki novi proizvod je nova potencija uzajamnog varanja i uzajamnog pljačkanja. Čovjek postaje utoliko siromašniji kao čovjek, on treba utoliko više novca da bi zagospodario neprijateljskim bićem, a